

Venona (1)

David Kahn'ın 1967 baskı tarihli "Codebreakers" kitabının son sayfalarındaki indeks terimleri kısmına bakarsanız, bu kelimeyi orada bulamazsınız.

Halbuki kulağa hoş gelen, egzotik bir kadın ismini andıran bu kelime geçen yüzyılın en ilginç ve etkileri en yaygın kriptoloji projelerinden birinin adıydı. David Kahn bilemezdi, çünkü Venona dosyası üzerindeki gizlilik kararı ancak 1995 yılında kalktı. Şimdi bu kelimeyi google'ladığınızda karşınıza özel NSA ve Wikipedia sayfaları dahil olmak üzere binlerce dosya çıkıyor.

1941 ile 1946 yılları arasında elde edilen şifreli Sovyet diplomatik mesajlarının içeriğini elde etmek için şifrelerin kırılması ve mesajların tercümesi amacıyla başlatılan bu gizli program, daha sonra Venona adıyla kod adıyla anıldı. 1943 yılında başlayan Venona programı, artık mesaj içeriklerinin önemi kalmamış olmasına rağmen 1980 yılına kadar devam etti ve o yıl kapatıldı.

O zamanki adıyla "US Army Signal Intelligence

ÇETİN KAYA
KOÇ

Service", şimdiki adıyla "National Security Agency" denilen ABD devlet kurumunda başlatılan Venona, aynı zamanda ABD'nin en önemli kriptoloji projeleri arasında sayılır. Üstelik mesajların kırılması ile ortaya çıkan

siyasi ve sosyal gelişmeler açısından da en etkililerinden biri. Örneğin, Ethel ve Julius Rosenberg isimli ABD vatandaşı bir çiftin Sovyetler Birliği adına casusluk yapma suçuyla yargılanıp 1953 yılında idam edilmesiyle sonuçlanan ve dünya kamuoyu tarafından yakından izlenen bir davayla Venona programının yakın ilgisi var. Şifresi çözülen mesajlarda "antenna" veya "liberal" adıyla anılan kişinin Julius Rosenberg olduğunu öğreniyoruz. Julius Rosenberg, bir Sovyet ajanının yardımıyla Sovyetler adına casusluk yapıyormuş. Bu casusluğun atom bombasıyla alakalı olduğunu ve Sovyetlerin kendi bombalarının detaylarını Rosenbergler yardımıyla oluşturduğunu yazanlar var, ancak Venona mesajlarında böyle bir bilgi yok. Belki bir gün bunu da öğreneceğiz.

koc@cryptocode.net